

- STAATSLIEDEN - UIT DEN WERELDOORLOG.

WINSTON S. CHURCHILL.

De Churchills vormen een oud Engelsch geslacht. Met John Churchill, eerste hertog van Marlborough, kwam het in de 17de eeuw tot groot aanzien en het heeft sedert verscheiden mannen aan Engeland geschonken, die hun vaderland groote diensten bewezen hebben.

De meest bekende is daarvan in de 19de eeuw geweest lord Randolph Churchill, die in de tweede helft dier eeuw een groote rol speelde in het leven en het optreden naar buiten van de conservatieve partij. Hij was een der vurigste tegenstanders van Gladstone, en toen diens derde ministerie dan ook in 1886 ten val kwam, was hij onder 't nieuwe conservatieve bewind aangewezen voor een ministerspost. Hem werd de portefeuille van financiën toevertrouwd. Vol ijver toog hij aan 't werk. Een gansche reeks financiële hervormingen werd door hem ontworpen . . . en ziet: midden in de voorbereiding van zijn grootsche plannen legt hij plotseling zijn ambt neer, waarmee feitelijk zijn staatkundige loopbaan een einde nam.

Bijna even plotseling nam ongeveer half November van dit jaar zijn zoon Winston S. Churchill ontslag uit het Engelsche oorlogskabinet. . . .

Of 't ook voor hem het afbreken beteekent van zijn openbaar leven?

Dát moeten we aan de toekomst overlaten, maar zijn persoon is 't in elk geval wel waard, dat we er op dit moment even bij stilstaan en zien, welk aandeel *hij* heeft gehad in den Wereldoorlog, gelijk die tot nog toe is gevoerd.

Hij bereikte nog niet eens het hoogtepunt van den mannelijken leeftijd en heeft toch reeds een veelbewogen leven achter zich.

Want hij is 'n man van actie, 'n man-van-de-dáád!

Hij zwierf reeds de wereld door. . . .

Van huis uit is hij militair.

Op twintigjarigen leeftijd trad hij als huzaren-officier in dienst en bezocht het eiland Cuba, waar hij voor 't eerst kennis maakte met den werkelijken oorlog, aan de zijde van het Spaansche leger.

Vandaar ging hij naar Britsch-Indië.

Maar 't garnizoensleven verveelde hem.

In 1898 nam hij ontslag uit den dienst en ging als oorlogscorrespondent van de „Morning Post” naar Zuid-Afrika, waar de Boeren uit dien tijd nog over hem kunnen meepreten, — immers hij is toen door hen gevangen genomen, en *zij* zeggen, dat hij toen ontsnapt is op een wijze, die nu juist niet eervol heeten mag.

Ontsnapt, verwisselde hij de pen weer voor het zwaard, en streed als eerste luitenant mee tot het eind van den Boeren-oorlog.

In 1900 begon zijn politieke loopbaan, en werd hij in 't Parlement gekozen.

Die loopbaan was schitterend.

Met Asquith, Grey en Lloyd George was hij bij 't uitbreken van den Oorlog *de* man in Engeland. . . . Maar aardsche glorie taant. . . .

En 't is alweer de Oorlog, die *zijn* reputatie heeft geknauwd. Voor 't geen hij deed in de periode, die aan den Oorlog voorafging, heeft Engeland alle lof.

Toen was hij eerste lord van de Admiraliteit, en als zoodanig was hem de zorg opgedragen voor 's lands vloot. Wél was er ook tóen kritiek, maar die had goeddeels een hatelijk partijkarakter en kwam uit den conservatieven hoek, wíl lord Winston, in tegenstelling met zijn vader, zich bij de liberale partij had gevoegd.

De Engelsche conservatieven hebben, zoolang het liberale

kabinet-Asquith zit, met betrekking tot de vloot steeds de bekende socialistische taktiek gevolgd inzake arbeiders-aangelegenheden: altijd méér te vragen dan de Regeering bóód, ook al bood de Regeering meer dan zij uit zichzelf zouden hebben gevraagd.

Op *die* manier is kritiek oefenen gemakkelijk genoeg!

Toen dan ook de oorlog uitbrak en het Engelsche volk zag, hoe die geduchte vloot in orde was, zoodat ze aanstands haar geweldige taak aanvaarden kon, en er geen knop aan een stuurspaak ontbrak . . . toen bracht het volk dank en hulde aan den minister, die gezorgd had, dat de vloot in elk opzicht „paraat” was.

Maar 't is nu vijftien maanden later.

En in dien tijd kan er heel wat gebeuren, óók met een minister!

't Volk heeft *twee* grieven tegen hem.

Maar dat zijn er twee, die wegen:

Antwerpen en de Dardanellen!

Dat minister Churchill tijdens de beschieting van Antwerpen door de Duitschers een groote rol heeft gespeeld, is zeker, al weet niemand precies de bijzonderheden.

Hij begréép, wat Antwerpen waard was.

Zelfs moet hij persoonlijk in die kritieke dagen nog in de Scheldestad zijn geweest . . . maar voor den Engelschen trots blijft het een harde zaak, dat nóch de Engelsche scheepskanonnen, nóch de Engelsche marinesoldaten, nóch zelfs de Engelsche minister van Marine langer dan drie dagen het „pistool op de borst van Engeland,” zooals Napoleon de stad reeds noemde, hóúden konden.

Zoo iets zégt de Brit niet. Maar in zijn hart „zit” zoo iets. En Churchill kreeg de schuld. . . .

Toch zou hij dát alleen nog wel te boven gekomen zijn, als daar niet bijgekomen was, wat een Engelsch blad zelf dezer dagen noemde: „De tragische Dardanellen-onderneming.”

Nóg met 'n dichten sluier bedekt. . . . Maar toch niet zóó, of door de scheuren van dien sluier heen ziet iedereen, zoo in als buiten Engeland, dat er bij de Dardanellen onvergeeflijke fouten zijn gemaakt.

Zijn die Churchills schuld?

Het is nog niet te zeggen.

Maar het volk redeneert: hij was, toen de Dardanellen-onderneming werd aangevangen, minister van Marine; 't was goeddeels een vloot-expeditie, met name in eersten aanleg, toen de oorlogsschepen der „bondgenooten” zulke geweldige slagen kregen: *hij* is dus méé, hij is éérst schuldig!

Sindsdien was zijn prestige geknakt.

En toen in Mei van dit jaar het Engelsche Kabinet werd gereconstrueerd, toen ook de oppositie er in opgenomen werd, kon Asquith, hoe hij hem persoonlijk ook genegen moge zijn, Churchill niet op zijn post handhaven. Balfour werd in zijn plaats met de zorg voor de Marine belast. En hem werd het ambt gegeven van lord-kanselier van 't hertogdom Lancaster, — een van die eigenaardige, zich in den nacht der eeuwen verliezende ambten in 't Engelsche Kabinet, waarvoor men feitelijk niets hoeft te doen, maar toch mee zijn advies en stem uitbrengt in den ministerraad.

Dat wás reeds . . . degradatie.

Zoo *niets* voor 'n man als Churchill!

En toen nu in de eerste helft van November uit het breede Engelsche Kabinet een kleine „oorlograad” werd gevormd, die de dagelijksche leiding der zaken hebben zou, en Churchill daarin niet werd opgenomen . . . Toen vroeg Churchill z'n ontslag.

„Ik ben militair!” zeide hij. „Nu ik in 't Kabinet slechts 'n plaats, maar geen invloed overhoud, is mijn plaats *aan het front!*”

Met die laatste, nobele geste zal hij menigen Brit, die tot de keel toe vol zat met critiek, tot zwijgen hebben gebracht!

P. Br.

